

építészeti hivataltól készített és 11,500 frtra előirányzott terv alapján.

Fontos tárgyát képezte a közgyűlésnek az alapszabályok módosítása, minek lényege abból áll, hogy a Magyarországi Kárpát-egyesület osztályokra oszlik, melyek egyes helyeken, vagy egyes vidékekre kihatólag alakulnak s az egyesület céljait saját körükben mozdítják elő. Minden rendes tag köteles valamely osztályhoz csatlakozni; a ki ez iránti szándékát nem nyilvánítja, a Tátra-osztály tagjává válik. Az egyesület székhelye a Tátra-osztály területkörén belül van. Jelenlegi székhelye Lőcse. Az osztályok a rendes tagoktól befizetett díjaknak 60 %-át a központi pénztárba szolgáltatják be. A múzeum a Magy. Kárpát-egyesület lényeges alkatrészét képezi és külön múzeumi bizottság nagyobb függetlenséggel kezeli.

Örvendetes tudomásul szolgált azon elnöki bejelentés, hogy ifj. József Ágost és László főherczegek az egyesület alapító tagjaivá lettek.

A szeptember hó 19-ikén tartott választmányi ülésen elhatározták a jövő évben

foganatosítandó építkezéseket; a turistaútnak a Csorbai tó felé való folytatását, a felkai völgy felső részében levő gyalogútnak lovagló úttá való kiszélesbítését, egy Tátra-füredtől a Haramiaközhöz vezető új gyalog és lovagló útnak építését, a Fehérvíz völgyének úthálózattal ellátását és a kis Tarpataki-völgyben a tüzelőkönél egy menedékháznak felállítását. Az útnak élénk színekkel való jelzése a jövő évben a Tátra déli oldalának egész területén elkészül és a turisták használatára tékép fog kiadatni, melyen az egész hálózat az alkalmazott jelzőszínekben lesz feltüntetve.

Az 1886-ban kiadandó évkönyvre nézve a következőket határozták el: Az évkönyv 15 ívnyi tartalommal és több műmelléklettel 4000 példányban adatik ki; ezek közül 2900 magyar és 1100 német szövegű lesz. Hogy a szükséges turisztikai közlemények az érdeklődőknek még a kirándulások megkezdése előtt tudomására jussanak, az évkönyv már május hóban fog megjelenni.

A kalauzok szakszerű kiképzésére a téli hónapokon át kalauztaufolyam rendeztetik.

LEVÉLSZEKRÉNY.

KÉRDÉSEK.

(67.) Kolozsvárt július hó utolsó napjaiban nagy zivatarok jártak, s több helyen lecsapott a villám. Így a többek között a »Házsongárd« nevű hegyoldalban is, hol nyári lakhelyek vannak. A villám egy ilyen villától körülbelül 100 méternyire egy öreg almafát forgácsolt szét. A ház egy szobájában egy asszony ült az asztalnál két fiatal gyermekkel. A hatalmas csattanásra felijedtek, de látva, hogy semmi baj nem történt, ismét nyugodtan dolgoztak tovább. Egyszer aztán pár perc múlva mindnyájan bobiskolni kezdtek, szempilláik megneheztedtek, s rövid idő alatt mindnyájan elaludtak. Az álom csupán 4—5 perczig tartott minden idegen, elő- vagy utóérzés nélkül. Lehet-e ez a villám hatása, vagy csak az ijedség fárasztotta el idegeiket?

B. G.

(68.) Általánosan elfogadják, hogy a kakuk (*Cuculus canorus*) vándormadár. E kérdés a minap szóba kerülvén egy társaságban, ketten komolyan állították, hogy a kakuk télen át is nálunk marad s mint ragadozó táplálkozik. S midőn felhoztam, hogy a magyar köznépi hiedelme is az, hogy

a kakuk télen *vércse* lesz, egyik úr szavára állította, hogy egy alkalommal decemberben vagy januárban kakukot lőtt s azt felboncsolva, a belsejében az ismeretes sertenemű képződményt találta. A véletlen játéka-e ez, vagy való? Vándorló-e a kakuk vagy csak bolygó? G. M.

(69.) Hogyan kell a tengeri kagylók piszkos és érdes külső héját kezelni, hogy sima és fényes felületet kapjon? Többféle módon próbáltam már ezen vékony nyers kérget eltávolítani, mely a kagylóház sima belső kergét borítja, így pl. igen hígított sósavval is, de eddigelé eredménytelenül. S. I.

(70.) Van-e biztos szer az épületfagomba ellen, mely a házak padlózatát és ajtógerendáit teljesen eltaplósítja? P. K., tanárjelölt.

(71.) A kiállításon és Budapest újabb épületein is láttam, hogy a közönséges czink-, vagy bádogcsöveket vörösréz színűre festik. Festés-e ez, vagy más módon adják meg neki e külsőt? Nagyon lekötelezne, a ki erről felvilágosítana, vagy útba igazítana. D. P.

FELELETEK.

(—) Dr. Dietz Sándor úr »Az agáve és virágzása« című cikkére megjegyzem, hogy e növény nemcsak az általa jelzett

helyeken virágzott Magyarországon, hanem virágzott Gróf Erdődy Ferencz úr diszkerítésében Somlóváron 1877-ik évben egy,

és 1882-ik évben szintén egy *Agave americana* fol. var. Mindkettő teljesen kifejlett diszes példány volt; körülbelül 50—60 évesek lehettek.

KLEISZL KÁROLY.

(54.) A salétromsavnak vízben felismerésére a legérzékenyebb módszer minden bizonynyal a salétromsavnak zinkkel és kénsavval salétromossavvá való redukálása s utóbbinak az ismeretes módszerek segítségével kémlelése. Tanulságos példa ezen kémlelésre nézve a salétromsavnak kimutatása kútvizel hamisított tejben. L. Term. tud. Közöny, 1880. 316. l. F. J.

(57.) A választ e kérdésre igen kielégítőleg adja meg a K a n t-L a p l a c e-féle elmélet. (Helmholtz értekezése a bolygórendszer keletkezéséről. Term. tud. Könyvkiadó Vállalat XIV. kötet. 1878).

Az a kivétel, melyet az Uránus két holdján látunk, (a Halley-féle üstökös ezen elméletek szerint nem a Napból származott) úgy magyarázható, hogy az Uránus forgási tengelye saját pályájának síkjával nagy szöget képez.

Ha ez a szög az illető pálya síkjától mérve nagyobb 90°-nál, az előbb nyugatról kelet felé tartó mozgás ellentétés fog átváltozni.

Az üstökösökre nézve ez elmélet nem fogadható el, mivel ezek a jelenleg általánosan elfogadott nézet szerint naprendszerünkbe tévedt testeknek tekintetnek, melyeknek egy részét a Nap vonzó ereje, a bolygók háborgatása és saját eleven erejük ellipszis alakú pályában kényszeríti a Nap körül keringeni. Világos tehát, hogy pályájuk hajlasi síkja és mozgásuk iránya a legkülönfélébb lehet.

VNUTSKO FERENCZ.

(58.) A kérdésből azt következtetem, hogy t. tagtársam a megcsömörlést a felfuvódással tévesztette talán össze, mert a megcsömörlés undort jelent s nem veszélyes. Kérdésében foglalt, »mit kell végső esetben tenni mikor már hiába hajtják« szavai arra engednek következtetni, hogy az ökror felfuvódott, mert ezen esetben hajtják különösen hegynek az ökröt. A felfuvódás valószínűleg friss takarmánytól eredt, mint pl. luczerna, csalamádé stb. vagy pedig félig füledt zöld takarmánytól, azonban ez a kérdésen nem változtat. Ily esetben legtanácsosabb a gyomorból a felfuvódást okozó takarmányt az úgynevezett gyomorszivattyúval kiszivattyúzni; ha ez nincs kéznél, úgy a balhorpaszba a troikrát üjtjük bele, hogy a támadt szénsavat azon át kiereszthessük, s hacsak az ökror nagyon odáig nincs már, segítve lesz a bajon. Ha háyni kezd, úgy okvetetlen elpusztul. Sikeresen lehet továbbá a szalmiaszeszt alkalmazni (mintegy 15 gr. 1 l. vízben). Ily hatást végez a marómész is 15—30 gr. mennyiség-

ben vízzel. Jó a hideg vízzel való öntözés is, valamint néhány allóvet alkalmazása is. Tanácsos az állat száját felpezckelni s a bal horpaszra erős, tartós nyomást gyakorolni. Használtnak néhány izgató s ingerlő szert is mint kőményt, baldriánt, dohányt stb., melyek kisebb felfuvódásoknál sikeresen hatnak. Az úgynevezett »házi« szerek, mint ganajlé, galambtrágya stb., tökéletesen mellőzendők, mert inkább károsak mint hasznosak. P. G.

(59.) Ha a ló térdeit vagy egyáltalán bármely testrészét ledörgöli, megtörténhetik, hogy a támadt seb helyén fehér szőr nő. Ezt nem áll módunkban megakadályozni; de ha már a fehér szőr kinőtt s talán feltűnő, nem marad más hátra, mint az úgynevezett haj- vagy szőrfestő szerekkel befesteni. P. G.

(61.) A rühesség igen ragályos betegség. A betegség okozója az úgynevezett rühatka. A megfertőzés az egészséges állatoknak rühesekkel való egyenes érintkezésével történik, mint istállóon, legelőn, úton, védel által stb.; de indirekt úton is, mint péld. takarótól, szerszámtól, alomból, sőt emberi ruhától is. Rosszul táplált és rosszul ápolat juhok előbb kapják meg mint mások.

Az atkák átlag 0,5 mm. hosszúak, különvált ivarúak és roppant gyorsan szaporodnak; 14 nap alatt a nőstény érett. Gerlach szerint 90 nap alatt egy pár atka után 6 generáció következében másfél millió atka fejlődhetik. Minden állaton más atka lép fel. A juhon leginkább a *Demodectes ovis Gerl.* tartózkodik, de előfordul a *Sarcoptes scabiei Deg.* is.

A rühességet megismerhetjük a gapyjú szirtalanságáról, összekesuszátságáról valamint a támadt fekélyekről, vékonyabb-vastagabb varakról stb.; legbiztosabb ha mikroszkóppal az atkákat felismertük. Míg a betegség csak néhány állatra szorítkozik, gyógyítható, de ha több nyájra terjed, gyógyíthatatlan, miért is, a mint észre vesszük, hogy néhány rühes állatunk van, iparkodjunk azokat az egészségesekből a lehető legszigorúbban elkülöníteni, még egy-ugyanazon legelőre se tanácsos őket hajtani, annál kevésbé egy istállóba zárni. A rühes állatok gyógyítását igen gyökeresen kell végezni, nehogy újra visszaessenek a betegségbe, s csakis szorgos s szigorú megfigyelés után szabad a már egészségesnek látszót a többi közé hajtani. P. G.

(62.) A juhkergeséget az agyban kifejlődő hólyagféreg (*Coenurus cerebralis*) okozza, melynek viszont okozója a *Taenia coenurus*, a kutyában tartózkodó galandféreg. Rendesen a táplálékkal veszi fel a juh s 10—18 nap leforgása után kezd a betegség kifejlődni, de külsőleg csak 2—3 hó leforgása után lesz észrevehető.

Hogy a betegségtől a juhokat lehetőleg óvjuk, a kergeségben elhullott juhok fejét ne adjuk a kutyáknak, valamint tavaszkor kihajtás előtt a juhászkutyáknak hashajtót adjunk be s 2—3 napra zárva tartssuk őket. Az ürülék, mely a galandférgert tartalmazza, az alommal elégetendő. A kergeséggel össze nem tévesztendő egy ugyanoly tünetű betegség, melyet *álkergeségnek* nevezünk. Az álkergeséget Zörn szerint az *Oestrus ovis* nevű légy okozza, mely petéit, vagy valószínűbb lárváit, augusztus és szeptember hónapokban a juh orrlükáiba rakja, honnan azok a koponyaüregbe jutva, a rosta-csonthoz tapadnak s az agyra nyomást gyakorolva, a juh kergeségszerű tünetek között elvész. (Bővebben Term. tud. Közl. 1878. 210., 285. l. 1882. 45., 93., 307., 349. l.) P. G.

(63.) Ugyan mit árthatna egy lenyelt pók az ökröknek? A pók mérge olyan természetű mint a mérges kigyóké, vagy a skorpióké: csak akkor hat károsan, ha *egyenesen* jut a vérbe. A kigyóméregtől kimult állatok húsát minden veszedelem nélkül meg lehet enni; sőt, mint ismeretes, magát a mérges kigyót is. Ismertem egy csintalan tanulót, a ki a pókokat tuczat számra ette és viruló egészségnak örvendett. P. J.

(64.) A zivatar alkalmával való harangozásnak az az értelme, hogy a híveket imádságra szállítsa, hogy kérjék az Ég urát, távoztassa el tőlük a zivatart. Es ez a vallásos érület szempontjából nem is eshet vád alá. Mindenesetre a vallásosság és a mindenható Istenben való ezeréves hit az oka, hogy e szokást évszázadok óta gyakorolják. Ha a nép magától a harangozástól várja a felhők széttoszlatását s a zivatarnak vész nélkül való elvonulását, az annak a jele, hogy nincs okos lelki pásztora, a ki őket felvilágosítsa. P. J.

(64.) A kérdésre megfelel Guillemin »*Az elektromosság és mágnesség*« című, a társulat kiadásában ép most megjelent munkájában a 469—470. lapokon, hol szemlét tart a viharoszatató és villám ellen biztosító eljárások: a szabad levegőn való nagy tüzek rakása, lövöldözés, ágyúzás, harangozás stb. fölött.

»A templomok harangjainak kongatása — úgymond — viharok alkalmával csak babonaságnak tulajdonítandó, s eme szokásnak eredménye az, hogy a harangozók valóságos veszélynek tétetnek ki, midőn a jóval kisebb veszélyt képzeletbeli óvással akarják elhárítani.«

Valószínűnek látszik, hogy a vihar elé harangozásnak valaha tulajdonképen az

lehetett a célja, hogy az embereket imádkozásra hívja, vagy serkente, s csak lassanként kapott lábra az a hiedelem, mint-ha a harangozás a vihar eloszlására befolyással volna. L. I.

(66.) A *zsidó-újév* első napjának meghatározása céljából először ki kell számítani a *Peszách* első napját. Ez utóbbihoz 163 napot hozzáadva, kapjuk az előbit.

E feladat megoldására a kulcsot Gauss (Mon. Corr, 1802. május) adta; a bizonyítást C resy (Corresp. Ast. I. köt. 556. l.) közölte. A Gauss-féle kulcs a *Peszách* első napját a régi stílus (Jul. naptár) szerint adja, de az így kapott napról könnyen át-mehetünk a Gergely-féle naptár megfelelő napjára, ha az előbbihez $10+x$ napot hozzáadunk, hol x annyi napot jelent, a hány-szor 1582. óta 128 év elmúlt.

A számítás im a következő:

Legyen A a keresztény időszámításnak azon éve, melyre nézve a *Peszách* első napja meghatározandó, akkor lesz a zsidó-időszámítás megfelelő éve $B = A + 3760$. Osszszuk $(12A + 12)$ -t vagy, ami itt egyre megy $(12B + 17)$ -t 19-czel és jelöljük az osztás maradékát a -val. Osszszuk A -t vagy B -t 4-gyel és jelöljük a maradékot b -vel. Képezzük most a következő kifejezést:

$$20 \cdot 0955877 + 1 \cdot 5542418 a \\ + 0 \cdot 25 b - 0 \cdot 003177794 A$$

vagy ami egyre megy:

$$32 \cdot 0440932 + 1 \cdot 5542418 a \\ + 0 \cdot 25 b - 0 \cdot 003177794 B$$

és jelöljük e kifejezést

$$(M + m) \cdot \text{mel.}$$

Itt M az egész számot, m pedig a tizedestörtet jelenti.

Osszszuk még végre

$$M + 3A + 5b + 1 \text{ vagy}$$

$$M + 3B + 5b + 5 \text{ kifejezést}$$

7-tel és jelöljük a maradékot c -vel.

Ezeket előrebocsátva, a következő négy esetet kell megkülönböztetnünk:

1. Ha $c = 2$ vagy 4 vagy 6, akkor *Peszách* első napja márczius hó $(M + 1)$ -ikére (Jul. napt.) esik, hol április hó $(M - 30)$ -ika veendő, ha $M > 30$ -nál.
2. Ha $c = 1$ és $a > 6$ -nál, és ezenkívül $m > 0 \cdot 63287037$, akkor *Peszách* első napja márczius hó $(M + 2)$ -ikén lesz (Jul. napt.).
3. Ha $c = 0$ és $a > 11$ -nél és ezenfelül $m > 0 \cdot 89772376$, akkor *Peszách* első napja szintén márczius hó $(M + 1)$ -ike (Jul. napt.).
4. Minden más esetben *Peszách* első napja márczius hó M -ikére esik.

BEIN KÁROLY.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.